

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

کاووس بیگلری*

محسن هاشمی گهر**

چکیده

در این پژوهش هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ با انتخاب ۹۷ شرکت به‌عنوان نمونه آماری است؛ که برای جمع‌آوری مبانی نظری پژوهش از روش کتابخانه‌ای و برای جمع‌آوری اطلاعات آماری از صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آن استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش روش پانل بوده و جهت تجزیه و تحلیل از نرم‌افزارهای SPSS24، EVIEWS9 و MINITAB16 استفاده شده است. نتایج پژوهش بیانگر این است که بین مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره با مالکیت دولتی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیران غیرموظف، اندازه هیئت‌مدیره، مالکیت دولتی.

* دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
** استادیار، گروه حسابداری، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

۱. مقدمه

مالکیت دولتی از طریق مالکیت سهام، تأثیر چشمگیری بر روش کنترل شرکتها داشت. بدین ترتیب، مالکان اداره دولتی را به مدیران تفویض کردند و بازارهای بورس اوراق بهادار شکل گرفت. یکی از ابزارهای تخصیص بهینه منابع، بازارهای اوراق بهادار می‌باشد. لذا هر مشکلی که در بازار مذکور به وجود آید، تنها مسئله اقتصادی نیست بلکه به مسئله‌ای اجتماعی مبدل می‌شود که در آن منافع عمومی جامعه به خطر خواهد افتاد. برای حل و فصل مشکلات مذکور، یکی از مفاهیم بااهمیت مطرح شده در دو دهه اخیر، مفهوم نظام راهبری شرکتی است. دو دیدگاه نظری عمده شامل تئوری نمایندگی و تئوری ذی‌نفعان در این مورد مطرح است. هر یک از آنها به صورت متفاوت به موضوع حاکمیت شرکتی می‌نگرند. تئوری نمایندگی به مشکل کارگزار و کارگمار و تئوری ذی‌نفعان به مشکل کارگزار و ذی‌نفعان می‌نگرند (حساس یگانه، ۱۳۹۰).

تأکید مطالعات پیشین بیشتر بر روی بررسی ساختار مالکیت دولتی با توجه به یک سری از عوامل تأثیرگذار درون‌گرا بر روی ساختار سرمایه بوده است. به عنوان مثال می‌توان از مطالعات (لین و همکاران^۱، ۲۰۱۱) نام برد. درصد سهام در دست سهامداران مختلف شرکتها نقش مهم و اساسی را در ارتباط با تعیین سیاست‌های مالی شرکتها بازی می‌کنند. از سوی دیگر امروزه حفظ منافع عمومی، رعایت حقوق دولتی، ارتقای شفافیت اطلاعات و الزام شرکتها به ایفای مسئولیت‌های اجتماعی از مهم‌ترین آرمان‌هایی است که بیش از گذشته، توسط مراجع مختلف نظارتی و اجرایی مورد توجه قرار گرفته است. تحقق این آرمانها مستلزم وجود ضوابط استوار و سازوکارهای اجرایی مناسب است که مهم‌ترین آنها نظام حاکمیت شرکتی می‌باشد و عدم تأمین حفظ منافع عمومی شاید نبود مکانیسم‌هایی از حاکمیت شرکتی است که بتواند علاوه بر مطابقت با تمام معیارهای گفته شده، به هدف غایی شرکت یعنی افزایش منافع سهامداران و نیز بهبود عملکرد شرکت منجر شود (حساس یگانه و باغومیان، ۱۳۸۵).

همچنین هیئت‌مدیره یکی از سازوکارهای مهم حاکمیت شرکتی تلقی می‌شود و نقش مهمی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش احتمال تقلب ایفا می‌کند. بر اساس یک تعریف عمومی، می‌توان حاکمیت شرکتی را نظامی نامید که شرکتها با آن هدایت و کنترل می‌شوند. پس در این میان جایگاه هیئت‌مدیره شرکت به عنوان نهاد هدایت‌کننده‌ای که نقش مراقبت و نظارت بر کار مدیران اجرایی را بر عهده دارد، بیش از پیش اهمیت می‌یابد. رمز موفقیت یک شرکت، در گروی هدایت مطلوب آن است؛ به گونه‌ای که می‌توان ادعا کرد که راز جاودانگی شرکت‌های معروف و خوش نام، در برخورداری آنها از یک هیئت‌مدیره مؤثر و کارا نهفته است. هیئت‌مدیره شرکت، قلب آن محسوب می‌شود؛ پس باید همواره سالم و شاداب باشد و خوب تغذیه شود؛ بنابراین، بروز نشانه‌های خستگی، کمبود انرژی، بی‌علاقگی و ضعف عمومی در عملکرد هیئت‌مدیره، دقت فوری و مراقبت ویژه‌ای را می‌طلبد. وجود جریان نامحدود و صحیح اطلاعات در هیئت‌مدیره، به همان اندازه برای درستی و صحت عملیات یک شرکت لازم است که جریان آزاد و دائم خون، برای تندرستی و سلامت بدن انسان لازم می‌باشد (مشایخی و محمدآبادی، ۱۳۹۰).

بنابراین با توجه به مطالب ذکر شده در نهایت هدف اصلی در این تحقیق بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره است.

۲. پیشینه پژوهش

آلنباش و همکاران^۲ (۲۰۱۸)، در تحقیقی به بررسی ارتباط بین ساختار هیئت‌مدیره شرکت، ساختار مالکیت و افشای شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس لیبی طی دوره زمانی ۲۰۰۶-۲۰۱۰ پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین ویژگی‌ها هیئت‌مدیره و حاکمیت شرکتی با توجه به سطح افشای کلی ارتباط وجود دارد.

1. Lin and et al, 2011.

2. Alnabsha and et al, 2018.

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره-----

ستا و همکاران^۱ (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی ماهیت افشای داوطلبانه در شرکت‌ها با اندازه متوسط با تمرکز بر کیفیت ارتباطات با شرکت‌های دیگر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که میان مالکیت اقلیت و کمیته حسابرسی با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد؛ میان مالکیت مدیریتی و اندازه هیئت‌مدیره با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط منفی و معناداری وجود دارد؛ همچنین میان حضور مالکان نهادی و مدیران غیرموظف با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباطی وجود ندارد.

حسن و بوت^۲ (۲۰۰۹)، به بررسی ارتباط میان ساختار مالکیت و نظام راهبری شرکت‌ها در پاکستان پرداختند. در این پژوهش تأثیر سهامداران نهادی نیز بر تصمیمات مالی مورد مطالعه قرار گرفته است. این پژوهش با جامعه آماری ۵۸ شرکت در فاصله بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ انجام شده است. نتیجه بررسی‌ها نشان می‌دهد که اندازه هیئت‌مدیره و سهام مدیریتی رابطه مثبت و معنی‌داری با نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام دارد. از طرف دیگر هیچ رابطه‌ای بین نحوه تأمین مالی با تفکیک مدیرعامل از هیئت‌مدیره و درصد مدیران غیرموظف در هیئت‌مدیره مشاهده نشده است.

طیبی و همکاران (۱۳۹۴) در خود به بررسی رابطه بین ساختار مالکیت، اندازه هیئت‌مدیره و ترکیب هیئت‌مدیره با عملکرد شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ پرداختند و به این نتیجه رسیدند که درصد مدیران زن و ساختار مالکیت که شامل مالکیت دولتی بود با نرخ بازده سرمایه‌گذاری و نرخ بازده فروش رابطه معناداری دارد اما اندازه هیئت‌مدیره با نرخ بازده سرمایه‌گذاری و نرخ بازده فروش رابطه معناداری ندارد.

هاشمی و بکرانی (۱۳۹۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ساختار مالکیت و نظام راهبری شرکتی بر تصمیمات ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها بیانگر رابطه معنی‌دار بین تصمیمات ساختار سرمایه شرکت با ساختار مالکیت و نظام راهبری شرکتی را دارد.

۳. سؤال‌های پژوهش

- ۱) آیا بین مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف رابطه معناداری دارد؟
- ۲) آیا بین مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره رابطه معناداری دارد؟

۴. فرضیه‌های پژوهش

- ۱) بین مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف رابطه معناداری دارد.
- ۲) بین مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره رابطه معناداری دارد.

۵. روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ نوع کار، تحقیقاتی و از نظر هدف، پژوهشی کاربردی است که از اطلاعات واقعی و روش‌های مختلف آماری برای رد یا عدم رد فرضیه‌ها استفاده می‌گردد و در حوزه تئوری اثباتی قرار می‌گیرد. روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی، توصیفی از نوع همبستگی است که به روش پس رویدادی عمل گردید.

۵-۱. روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها

جهت گردآوری اطلاعات در خصوص تبیین ادبیات پژوهش، از روش کتابخانه‌ای با استفاده از پایان‌نامه‌ها، مقالات داخلی و خارجی و منابع اینترنتی معتبر و برای دستیابی به داده‌های موردنظر برای پردازش فرضیات پژوهش، از اطلاعات

1. Satta and et al, 2015.
2. Hasan and Butt, 2009.

موجود در نرم افزار ره آورد نوین و بررسی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مراجعه به سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران^۱ و سایت کدال^۲ استفاده شده است.

۲-۵ روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی انجام می شود در بخش آمار توصیفی از شاخص های مرکزی میانگین و میانه و شاخص پراکندگی انحراف معیار استفاده خواهد شد؛ و در بخش آمار استنباطی از رگرسیون چند متغیره با استفاده از داده های ترکیبی استفاده می شود. انگیزه اصلی در ترکیب داده های مقطعی و سری زمانی، فراهم کردن استنباط و پیش بینی کارا تر می باشد. برای تحلیل داده های ترکیبی دو روش وجود دارد. بدین گونه که یا می بایست داده های شرکت های مختلف طی فصول مختلف همگن در نظر گرفته شوند که در این حالت داده ها باهم تلفیق می شوند یا این که داده ها به صورت تابلویی مورد استفاده قرار گیرند. برای تعیین نوع روش به کارگیری داده های ترکیبی، از آزمون F لیمر استفاده می شود. اگر نتیجه آزمون F لیمر نشان دهد که ضرایب اثر مقطعی و اثر زمانی معنی دار نیست می توان تمام داده ها را با یکدیگر ترکیب کرد و به وسیله یک رگرسیون کلاسیک، تخمین پارامترها را انجام داد. در غیر این صورت، داده ها را باید به صورت تابلویی در نظر گرفت. برای تعیین نوع مدل داده های ترکیبی (مدل اثرات ثابت یا مدل اثرات تصادفی) از آزمون هاسمن استفاده می شود. بدین صورت که اگر بین جزء خطا و متغیر مستقل همبستگی وجود نداشته باشد، مدل اثرات تصادفی مناسب است در صورتی که بین آن دو همبستگی وجود داشته باشد، مدل اثرات ثابت مناسب به نظر می رسد. برای تعیین معنادار بودن مدل رگرسیون و پارامترهای حاصل از تخمین مدل رگرسیون، به ترتیب از آماره های F و T استفاده می شود. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها و استخراج نتایج پژوهش، از نرم افزارهای Excel و EVIEWS9 و SPSS24 استفاده می گردد.

۳-۵ روش نمونه گیری و جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را شرکت های پذیرفته شده در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ تشکیل می دهند. همچنین از آنجاکه دسترسی به تمام نمونه های پژوهش امکان پذیر نیست؛ در پژوهش حاضر برای تعیین نمونه آماری، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. بدین منظور آن دسته از شرکت های جامعه آماری که شرایط زیر را دارا باشند به عنوان نمونه آماری انتخاب و مابقی حذف می شوند. در تحقیق حاضر معیارهای زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که یک شرکت کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان یکی از شرکت های نمونه انتخاب شده است.

- (۱) قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند؛
 - (۲) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آن ها منتهی به اسفندماه بوده و طی سال های مذکور دوره مالی خود را تغییر نداده باشد.
 - (۳) به دلیل ماهیت خاص فعالیت جزو شرکت های فعال در صنعت واسطه گری مالی نباشند؛ و
 - (۴) اطلاعات مربوط به صورت های مالی آن ها برای دوره مورد بررسی در دسترس باشد.
- در نهایت از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مجموع ۹۷ شرکت به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شده است

۴-۵ مدل آماری پژوهش

در این تحقیق برای آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل زیر بر اساس پژوهش یاسین جنادی^۳ (۲۰۱۶) استفاده می نماییم.

1. WWW.TSETMC.IR
2. WWW.CODAL.IR
3. Yaseen Al-Janadi, 2016.

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره-----

$$CEOCHAL = \alpha_0 + \beta_1 GO + \beta_2 ROA + \beta_3 FSIZE + \beta_4 LEV + \beta_5 BM + \varepsilon_{it}$$

$FSIZE$: اندازه شرکت

GO : مالکیت دولتی

LEV : اهرم مالی

$CEOCHAL$: مدیران غیرموظف

BM : نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار

ROA : بازده دارایی‌ها

در این تحقیق برای آزمون فرضیه دوم پژوهش از مدل زیر بر اساس پژوهش یاسین جنادی (۲۰۱۶) استفاده می‌نماییم.

$$BSIZE = \alpha_0 + \beta_1 GO + \beta_2 ROA + \beta_3 FSIZE + \beta_4 LEV + \beta_5 BM + \varepsilon_{it}$$

$BSIZE$: اندازه هیئت‌مدیره

۵-۵. متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: متغیر وابسته متغیری است که پژوهشگر به آن علاقه‌مند است و برعکس متغیر مستقل در اختیار محقق نیست و نمی‌تواند در آن تصرف یا دست‌کاری به عمل آورد. در تعریف آن باید گفت متغیری است که از متغیر مستقل تأثیر می‌پذیرد و بر اثر تغییرات آن تغییر می‌کند و هدف محقق تشریح یا پیش‌بینی تغییرپذیری در آن است.

— **مالکیت دولتی:** برابر در صد سهام نگهداری شده توسط دولت، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی وابسته به دولت (شامی زاده، ۱۳۹۰).

متغیرهای مستقل: متغیر مستقل متغیری است که از طریق آن متغیر وابسته تبیین و پیش‌بینی می‌شود، این متغیر توسط پژوهشگر اندازه‌گیری، دست‌کاری یا انتخاب می‌شود تا تأثیر رابطه‌ای آن با متغیر دیگر اندازه‌گیری شود.

— **مدیران غیرموظف:** در صورتی که حداقل یک عضو غیرموظف در هیئت‌مدیره باشد یک و در غیر این صورت غیر این صورت عدد صفر منظور می‌شود (مدرس و فعلی، ۱۳۸۷).

— **اندازه هیئت‌مدیره:** برابر است با مجموع اعضای موظف و غیرموظف هیئت‌مدیره.

متغیرهای کنترلی: متغیر کیفی یا کمی است که جهت یا میزان رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد. متغیر تعدیل‌کننده را می‌توان متغیر مستقل دوم نیز منظور داشت. با عبارت دیگر متغیر کنترلی، یک متغیر ثانوی است که از نوع متغیر مستقل است و محقق میل دارد آن را کنترل و دست‌کاری کند؛ تا مشخص شود آیا این متغیر، رابطه متغیر مستقل و وابسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد یا خیر.

— **بازده دارایی‌ها:** بازده دارایی‌ها عبارت است از نسبت سود خالص کل دارایی‌های شرکت.

— **اندازه شرکت:** اندازه شرکت عبارت است از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت.

— **نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار:** این نسبت از تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت در پایان دوره مالی به ارزش بازار به دست خواهد آمد.

— **اهرم مالی:** عبارت است از نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت.

۶. یافته‌های پژوهش

۶-۱. آمار توصیفی

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به‌وسیله آن‌ها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. این نوع آمار صرفاً به توصیف جامعه یا نمونه می‌پردازد و هدف از آن محاسبه پارامترهای جامعه یا نمونه تحقیق است (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۹).

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار، چولگی^۱ و کشیدگی^۲ انجام پذیرفته است. در این ارتباط میانگین، اصلی‌ترین شاخص مرکزی بوده و متوسط داده‌ها را نشان می‌دهد، به طوری که اگر داده‌ها بر روی یک محور به صورت منظم ردیف شوند، مقدار میانگین دقیقاً نقطه تعادل یا مرکز ثقل توزیع قرار می‌گیرد. انحراف معیار از پارامترهای پراکندگی بوده و میزان پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهد. چولگی نیز از پارامترهای تعیین انحراف از قرینگی بوده و شاخص تقارن داده‌هاست. در صورتی که جامعه از توزیع متقارن برخوردار باشد، ضریب چولگی مساوی صفر، در صورتی که جامعه چوله به چپ باشد، ضریب چولگی منفی و در صورتی که دارای چوله به راست باشد، ضریب چولگی مثبت خواهد بود. کشیدگی نیز شاخص سنجش پراکندگی جامعه نسبت به توزیع نرمال می‌باشد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۰). خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مدل پس از غربال‌گری و حذف داده‌های پرت به کمک نرم‌افزار SPSS20 در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

مالکیت دولتی	مدیران غیرموظف	اندازه هیئت‌مدیره	نرخ بازده دارایی‌ها	اندازه شرکت	اهرم مالی	نسبت ارزش دفتر به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۴۹۱۱	۱۱۴۰۲	۵۱۱۹	۰۱۷۰۹	۱۴۰۹۸	۰۵۵۵	۰۹۲۲
۵۳۸	۱	۵	۰۱۱۳۱	۱۳۷۵۹	۰۵۷۲	۰۵۹۷
۹۸۲۹	۳	۹	۳۷۹۱	۱۹۱۰۶	۰۹۹۶	۶۶۱۳
۰	۰	۵	-۰۸۵۵	۹۴۱	۰۰۱۲	۰۰۰۱۶
۳۲۷۶۶	۰۵۱۱	۰۵۳۹	۰۲۹۸۹	۱۷۵۶	۰۲۱۶	۱۰۵۰۲
-۰۱۶۲	۱۶۰۲	۴۸۹۷	۶۰۸۳۸	۰۵۸۷۴	-۰۴۱۲	۲۳۶۱
۱۵۴۴	۷۳۶۴	۲۸۵۰۶	۶۰۷۴۲	۳۳۰۱	۲۵۴۹	۹۸۱

۲-۶. آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق

در انجام این تحقیق به منظور تخمین پارامترهای مدل از روش حداقل مربعات معمولی استفاده می‌گردد و این روش بر این فرض استوار است که متغیرهای وابسته تحقیق دارای توزیع نرمال باشد، به طوری که توزیع غیر نرمال متغیر وابسته منجر به تخطی از مفروضات این روش برای تخمین پارامترها شده و نتایج درستی را ارائه نمی‌دهد. از این رو در ادامه لازم است، نرمال بودن توزیع این متغیر مورد آزمون قرار گیرد. نرمال بودن باقیمانده‌های مدل رگرسیونی یکی از فرض‌هایی رگرسیونی است که نشان‌دهنده اعتبار آزمون‌های رگرسیونی است، بنابراین نرمال بودن متغیرهای وابسته به نرمال بودن باقیمانده‌های مدل (تفاوت مقادیر برآوردی از مقادیر واقعی) می‌انجامد. پس لازم است نرمال بودن متغیرهای وابسته قبل از برآورد پارامترها کنترل شود و در صورت برقرار نبودن این شرط راه‌حل مناسبی برای نرمال نمودن آن‌ها (از جمله تبدیل نمودن آن) اتخاذ نمود. در این مطالعه این موضوع از طریق آماره کولموگوروف-اسمیرنوف^۳ (K-S) مورد بررسی قرار می‌گیرد. اگر سطح اهمیت آماره این آزمون بیشتر از ۰/۰۵ باشد نرمال بودن توزیع متغیر پذیرفته می‌شود.

1. Skewness
2. Kurtosis
3. Kolmogorov-Smirnov

جدول (۲) نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق

متغیر	تعداد (N)	آماره (K-S)	سطح معنادار (Sig)
مدیران غیرموظف	۵۸۲	۱/۴۵۶	۰/۰۲۹
اندازه هیئت‌مدیره	۵۸۲	۱/۸۳۶	۰/۰۰۲

با توجه به این که برای متغیرهای نسبت بدهی شرکت، بازده شرکت و بازده دارایی‌ها سطح اهمیت آماره K-S کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند، بنابراین چ نرمال بودن توزیع این متغیرها در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و بیان‌گر این است که تمامی متغیرهای وابسته از توزیع نرمال برخوردار نمی‌باشند.

نرمال بودن متغیرهای وابسته، شرط لازم برای مدل‌های رگرسیون است، بنابراین لازم است قبل از آزمون فرضیه‌ها این متغیر نرمال‌سازی شود. در این پژوهش برای نرمال‌سازی داده‌ها از تابع انتقال جانسون^۱ بهره گرفته شده و توسط نرم‌افزار Minitab16 مورد تجزیه و تحلیل واقع شده است. نتایج حاصل از آزمون K-S بعد از فرآیند نرمال‌سازی داده‌ها به شرح جدول (۳) می‌باشد.

جدول (۳) نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق بعد از فرآیند نرمال‌سازی

متغیر	تعداد (N)	آماره (K-S)	سطح اهمیت (Sig)
مدیران غیرموظف	۵۸۲	۰/۶۵۱	۰/۷۹۱
اندازه هیئت‌مدیره	۵۸۲	۰/۸۲۵	۰/۵۰۴

با توجه به جدول (۳)، از آنجایی که بعد از نرمال‌سازی داده‌ها سطح اهمیت آماره کولموگروف-اسمیرنوف برای متغیرهای وابسته بالاتر از ۰/۰۵ می‌باشد، بنابراین فرضیه در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید شده و بیان‌گر این است که متغیرهای وابسته بعد از فرآیند نرمال‌سازی، دارای توزیع نرمال می‌باشند.

۳-۶. بررسی پایایی متغیرها

پیش از تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش، پایایی متغیرها باید بررسی شود. پایایی متغیرهای پژوهش به این معنا است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است. در نتیجه، استفاده از این متغیرها در مدل، باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود. به این منظور، از آزمون‌هایی نظیر لوین، لین و چو، آزمون ایم، پسران و شین و آزمون دیکی فولر می‌توان استفاده نمود. به منظور انجام این تحلیل، از آزمون ایم، پسران و شین استفاده می‌شود. نتیجه این آزمون در جدول شماره (۵) ارائه شده است.

جدول (۵) آزمون مانایی

تفسیر	آزمون ایم، پسران و شین		متغیرهای پژوهش
	سطح معناداری	آماره t	
مانا	۰/۰۰۰	-۱۴/۰۹	مدیران غیرموظف
مانا	۰/۰۰۰	-۸/۵۱۱	اندازه هیئت‌مدیره
مانا	۰/۰۰۰	-۱۰/۲۹	مالکیت دولتی

1. Johnson Transformation

با توجه به جدول شماره (۵)، مقدار سطح معناداری متغیرهای پژوهش کمتر از ۵ درصد است و بنابراین، همگی متغیرهای پژوهش در دوره موردبررسی در سطح پایا هستند. سپس، به شناسایی روش مناسب برای تحلیل داده‌ها پرداخته می‌شود.

۴-۶. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق

در این بخش، برای هر یک از فرضیه‌های تحقیق ابتدا الگوی لازم برای تخمین مدل تعیین گردیده و سپس مدل تحقیق برآورد و نتایج حاصل از آن تفسیر می‌شود. همچنین برای هر فرضیه آزمون مفروضات آماری مربوط به آن شامل بررسی نرمال بودن باقیمانده‌ها، همسان بودن واریانس باقیمانده‌ها، استقلال باقیمانده‌ها و خطی بودن مدل همراه با توضیحات و نتایج حاصل از آن ارائه می‌گردد.

۴-۶-۱. نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق

هدف از فرضیه اول تحقیق بررسی رابطه مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف شرکت‌ها بوده و فرضیه آماری آن به صورت زیر قابل بیان است:

H_0 : بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف رابطه معناداری وجود دارد.

این فرضیه با استفاده از مدل اول پژوهش به صورت داده‌های پانل برآورد می‌شود و در صورتی که ضریب β_1 در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار باشد مورد تأیید قرار خواهد گرفت.

$$CEOCHAL = \alpha_0 + \beta_1 GO + \beta_2 ROA + \beta_3 FSIZE + \beta_4 LEV + \beta_5 BM + \varepsilon_{it}$$

برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده‌های پانل در برآورد مدل موردنظر کارآمد خواهد بود یا نه از آزمون چاو یا F مقید و به‌منظور این که مشخص گردد کدام روش (اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی) جهت برآورد مناسب‌تر است (تشخیص ثابت یا تصادفی بودن تفاوت‌های واحدهای مقطعی) از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. نتایج حاصل از این آزمون‌ها در جدول (۶) ارائه شده است.

جدول (۶) نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل اول پژوهش

آزمون	تعداد	آماره	مقدار آماره	درجه آزادی	P-Value
چاو	۵۶۰	F	۶/۵۳۰۹	(۴۳۶،۱۱۱)	۰/۰۰۰۰
هاسمن	۵۶۰	χ^2	۵۷/۳۴۱۲	۱۰	۰/۰۰۰۰

با توجه به نتایج آزمون چاو و P-Value آن (۰/۰۰۰۰)، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و بیان‌گر این است که می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده نمود. همچنین با توجه به نتایج آزمون هاسمن و P-Value آن (۰/۰۰۰۰) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H_1 پذیرفته می‌شود. لذا لازم است مدل با استفاده از روش اثرات ثابت برآورد شود.

برای سنجش اعتبار مدل و بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک لازم است علاوه بر بررسی عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل وارد شده در مدل، آزمون‌هایی در ارتباط با نرمال بودن باقیمانده‌ها، همسانی واریانس‌ها، استقلال باقیمانده‌ها و عدم وجود خطای تصریح مدل (خطی بودن مدل) نیز انجام شود. برای آزمون نرمال بودن جملات خطا از آزمون‌های مختلفی می‌توان استفاده کرد. یکی از این آزمون‌ها، آزمون جارکیو- برا می‌باشد که در این تحقیق نیز از این آزمون استفاده شده است. نتایج آزمون جارکیو- برا حاکی از این است که باقیمانده‌های حاصل از برآورد مدل تحقیق در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار هستند، به طوری که احتمال مربوط به این آزمون (۰/۳۱۲۵) بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد.

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت مدیره-----

یکی دیگر از مفروضات آماری رگرسیون کلاسیک همسانی واریانس باقیمانده‌ها می‌باشد. در صورتی که واریانس‌ها ناهمسان باشند برآورد کننده خطی ناریب نبوده و کم‌ترین واریانس را نخواهد داشت. در این مطالعه برای بررسی همسانی واریانس‌ها از آزمون بوروش پاگان استفاده شده است. با توجه به سطح اهمیت این آزمون که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۳)، فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این مطالعه برای رفع این مشکل در برآورد از روش برآورد حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شده است. هم‌چنین در این مطالعه برای آزمون همبسته نبودن باقیمانده‌ها که یکی از مفروضات تجزیه و تحلیل و تحلیل رگرسیون می‌باشد و خودهمبستگی نامیده می‌شود از آزمون دوربین واتسون (D-W) استفاده شده است. با توجه به نتایج اولیه برآورد مدل مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۶ بوده و از آنجایی که مابین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. علاوه بر این، برای آزمون این که مدل دارای رابطه خطی است و این که آیا مدل موردنظر تحقیق از نظر رابطه خطی بودن و یا غیرخطی بودن درست تبیین شده است یا خیر از آزمون رمزی استفاده گردیده است. با توجه به این که سطح اهمیت آزمون رمزی (۰/۰۷۲۵) بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر این آزمون مبنی بر خطی بودن مدل تأیید شده و مدل دارای خطای تصریح نیست. خلاصه نتایج آزمون‌های فوق در جدول (۷) ارائه شده است.

جدول (۷) نتایج آزمون‌های مربوط به مفروضات آماری مدل اول پژوهش

آماره Ramsey		آماره Durbin-Watson	آماره Breusch-Pagan		آماره Jarque-Bera	
P-Value	F	D	P-Value	F	P-Value	χ^2
۰/۰۷۲۵	۱/۱۰۹۳	۱/۶۰	۰/۰۰۰۳	۳/۳۸۴۴	۰/۳۱۲۵	۱/۷۱۶۰

با توجه به نتایج حاصل از آزمون‌های چاو و هاسمن و هم‌چنین نتایج آزمون مفروضات آماری رگرسیون کلاسیک، مدل اول پژوهش تحقیق با استفاده از روش داده‌های پانل و به صورت اثرات ثابت برآورد می‌شود. نتایج برآورد مدل در جدول (۸) ارائه شده است.

جدول (۸) نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت

متغیر وابسته: مدیران غیرموظف شرکت تعداد مشاهدات: ۵۸۲ سال - شرکت			
متغیر	ضریب	آماره t	P-Value
جزء ثابت	-۳/۶۵۶۵	-۲/۰۱۷۰	۰/۰۴۴۳
مالکیت دولتی	۰/۰۰۶۹	۴/۲۳۹۰	۰/۰۰۰۰
نرخ بازده دارایی‌ها	۰/۰۹۶۷	۲/۹۳۹۸	۰/۰۰۳۵
اندازه شرکت	۰/۶۳۵۶	۲/۰۴۶۹	۰/۰۴۱۳
اهرم مالی	۰/۱۸۹۰	۰/۲۵۸۹	۰/۷۹۵۸
ارزش دفتری به ارزش بازاری	۰/۰۰۲۳	۰/۴۵۸۱	۰/۶۴۷۱
ضریب تعیین مدل	۰/۳۷۷۶		
آماره F (P-Value)	۱۲/۱۱۷۸ (۰/۰۰۰۰)		

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این‌که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۳۷/۷۶ درصد از نسبت مدیران غیرموظف شرکت‌ها توسط متغیرهای واردشده در مدل تبیین می‌گردد.

در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه نتایج ارائه‌شده در جدول (۸)، از آنجایی احتمال آماره T برای ضریب متغیر مالکیت دولتی، کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری میان مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف شرکت در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد؛ بنابراین فرضیه اول تحقیق پذیرفته‌شده و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.

۴-۲. نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق

هدف از فرضیه دوم تحقیق بررسی رابطه میان مالکیت دولتی با اندازه هیئت‌مدیره شرکت‌ها بوده و فرضیه آماری آن به صورت زیر قابل بیان است:

H_0 : بین مالکیت دولتی با اندازه هیئت‌مدیره رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین مالکیت دولتی با اندازه هیئت‌مدیره رابطه معناداری وجود دارد.

این فرضیه با استفاده از مدل دوم پژوهش به صورت داده‌های پانل برآورد می‌شود و در صورتی که ضریب β_1 در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار باشد، مورد تأیید قرار خواهد گرفت.

$$BSIZE = \alpha_0 + \beta_1 GO + \beta_2 ROA + \beta_3 FSIZE + \beta_4 LEV + \beta_5 BM + \varepsilon_{it}$$

نتایج مربوط به آزمون‌های چاو (جهت مشخص نمودن استفاده از روش داده‌های پانل یا ترکیبی) و هاسمن (جهت مشخص کردن استفاده از روش اثرات ثابت یا تصادفی در روش داده‌های پانل برای مدل دوم پژوهش در جدول (۹) ارائه‌شده است.

جدول (۹) نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل دوم پژوهش

آزمون	آماره	مقدار آماره	درجه آزادی	P-Value
چاو	F	۱/۰۳۴۴	(۴۳۶،۱۱۱)	۰/۰۰۶۵
هاسمن	χ^2	۱۹/۹۹۸۲	۱۰	۰/۰۲۴۳

با توجه به نتایج آزمون چاو و P-Value آن (۰/۰۰۶۵)، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و بیان‌گر این است که می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده نمود. همچنین با توجه به نتایج آزمون هاسمن و P-Value آن (۰/۰۲۴۳) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H_1 پذیرفته می‌شود. لذا لازم است مدل با استفاده از روش اثرات ثابت برآورد شود. در بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک نیز نتایج آزمون جارکیو- برا حاکی از این است که باقیمانده‌های حاصل از برآورد مدل تحقیق در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار هستند به طوری که احتمال مربوط به این آزمون (۰/۴۳۱۴) بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد. همچنین با توجه به سطح اهمیت آزمون بوروش پاگان که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این فرضیه برای رفع این مشکل در برآورد از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شده است. در آزمون خودهمبستگی باقیمانده‌های مدل که با استفاده از آماره دوربین واتسون (DW) انجام شده، مقدار آماره دوربین- واتسون ۲/۳۱ بوده و از آنجایی که مابین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. علاوه بر این، با توجه به این‌که سطح اهمیت آزمون رمزی بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۶۴۴) بنابراین فرضیه صفر این آزمون مبنی بر خطی بودن مدل تأیید شده و مدل دارای خطای تصریح نیست. خلاصه نتایج آزمون‌های فوق در جدول (۱۰) ارائه شده است.

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره-----

جدول (۱۰) نتایج آزمون‌های مربوط به مفروضات آماری مدل دوم پژوهش

آماره Ramsey		آماره Durbin-Watson	آماره Breusch-Pagan		آماره Jarque-Bera	
P-Value	F	D	P-Value	F	P-Value	χ^2
۰/۰۶۴۴	۱/۲۶۳۲	۲/۳۱	۰/۰۰۰۰	۱۴/۸۴۳۲	۰/۴۳۱۴	۱/۷۷۵۵

با توجه به نتایج حاصل از آزمون‌های چاو و هاسمن و همچنین نتایج آزمون مفروضات آماری رگرسیون کلاسیک، مدل سوم پژوهش تحقیق با استفاده از روش داده‌های پانل و به‌صورت اثرات ثابت برآورد می‌شود. نتایج برآورد مدل در جدول (۱۱) ارائه شده است.

جدول (۱۱) نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت

متغیر وابسته: اندازه هیئت‌مدیره تعداد مشاهدات: ۵۸۲ سال - شرکت			
متغیر	ضریب	آماره t	P-Value
جزء ثابت	-۲/۲۴۳۲	-۲/۶۶۵۳	۰/۰۰۷۰
مالکیت دولتی	۰/۲۰۰۰	۸۴/۱۵۳۵	۰/۰۰۰۰
نرخ بازده دارایی‌ها	۰/۳۵۲۶	۲/۳۴۱۸	۰/۰۱۷۸
اندازه شرکت	-۰/۰۷۴۲	-۱/۲۵۵۰	۰/۲۱۱۴
اهرم مالی	-۰/۰۰۶۹	-۰/۵۸۱۲	۰/۵۶۱۲
ارزش دفتری به ارزش بازاری	-۰/۰۰۶۴	-۰/۵۲۰۷	۰/۶۲۴۳
ضریب تعیین مدل			۰/۳۳۲
آماره F (P-Value)			۶۹/۴۴۶۷ (۰/۰۰۰۰)

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۳۳٫۲ درصد از اندازه هیئت‌مدیره توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد.

در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه نتایج ارائه شده در جدول (۱۱)، از آنجایی احتمال آماره T برای ضریب متغیر مالکیت دولتی، کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری میان مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره، در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود؛ بنابراین فرضیه دوم تحقیق تأیید شده و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره، رابطه معناداری وجود دارد.

۷. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ با انتخاب ۹۷ شرکت به‌عنوان نمونه آماری است؛ که برای جمع‌آوری مبنای نظری پژوهش از روش کتابخانه‌ای و برای جمع‌آوری اطلاعات آماری از

----- فصلنامه مطالعات تطبیقی در مدیریت مالی و حسابداری، سال دوم، شماره اول

صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آن استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش روش پانل بوده و جهت تجزیه و تحلیل از نرم‌افزارهای SPSS24، EViews9 و MINITAB16 استفاده شده است. نتایج حاصل از فرضیه‌های پژوهش بیانگر این است که:

– تخمین فرضیه اول پژوهش:

❖ بر اساس جدول (۷) برای بررسی همسانی واریانس‌ها از آزمون بوروش پاگان استفاده شده است. با توجه به سطح اهمیت این آزمون که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۳)، فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این مطالعه برای رفع این مشکل در برآورد از روش برآورد حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شده است. همچنین در این مطالعه برای آزمون همبسته نبودن باقیمانده‌ها که یکی از مفروضات تجزیه و تحلیل و تحلیل رگرسیون می‌باشد و خودهمبستگی نامیده می‌شود از آزمون دوربین واتسون (D-W) استفاده شده است. با توجه به نتایج اولیه برآورد مدل مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۶ بوده و از آنجایی که مابین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. علاوه بر این، برای آزمون این که مدل دارای رابطه خطی است و این که آیا مدل مورد نظر تحقیق از نظر رابطه خطی بودن و یا غیرخطی بودن درست تبیین شده است یا خیر از آزمون رمزی استفاده گردیده است. با توجه به این که سطح اهمیت آزمون رمزی (۰/۰۷۲۵) بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر این آزمون مبنی بر خطی بودن مدل تأیید شده و مدل دارای خطای تصریح نیست.

❖ بر اساس جدول (۶) با توجه به نتایج حاصل از آزمون‌های چاو و هاسمن و همچنین نتایج آزمون مفروضات آماری رگرسیون کلاسیک، مدل اول پژوهش تحقیق با استفاده از روش داده‌های پانل و به صورت اثرات ثابت برآورد می‌شود.

❖ همچنین بر اساس جدول (۸) در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۳۷/۷۶ درصد از نسبت مدیران غیرموظف شرکت‌ها توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه به نتایج ارائه شده در جدول (۸)، از آنجایی که احتمال آماره T برای ضریب متغیر مالکیت دولتی، کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری میان مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف شرکت در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد؛ بنابراین فرضیه اول تحقیق پذیرفته شده و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین مالکیت دولتی و مدیران غیرموظف شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.

– تخمین فرضیه دوم پژوهش:

❖ بر اساس جدول (۱۰) آزمون بوروش پاگان که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این فرضیه برای رفع این مشکل در برآورد از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شده است. در آزمون خودهمبستگی باقیمانده‌های مدل که با استفاده از آماره دوربین واتسون (DW) انجام شده، مقدار آماره دوربین- واتسون ۲/۳۱ بوده و از آنجایی که مابین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. علاوه بر این، با توجه به این که سطح اهمیت آزمون رمزی بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۶۴۴) بنابراین فرضیه صفر این آزمون مبنی بر خطی بودن مدل تأیید شده و مدل دارای خطای تصریح نیست.

❖ بر اساس جدول (۹) برای تخمین مدل از روش تابلویی و اثرات ثابت استفاده شده است.

❖ همچنین بر اساس جدول (۱۱) در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۳۳،۲ درصد از اندازه هیئت‌مدیره توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. همچنین در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه به نتایج ارائه شده در جدول (۱۱)، از آنجایی که احتمال آماره T برای ضریب متغیر مالکیت

بررسی رابطه بین مالکیت دولتی با مدیران غیرموظف و اندازه هیئت‌مدیره-----

دولتی، کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری میان مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره، در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود؛ بنابراین فرضیه دوم تحقیق تأیید شده و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین مالکیت دولتی و اندازه هیئت‌مدیره، رابطه معناداری وجود دارد.

منابع و مأخذ

- ۱- حساس یگانه، یحیی، باغومیان، رافیک، (۱۳۸۵)، نقش هیئت‌مدیره در حاکمیت شرکتی، حسابدار، سال بیستم، شماره ۱۷۳، ۳۰-۸۱.
- ۲- حساس یگانه، یحیی، سلیمی، محمدجواد؛ (۱۳۹۰)، مدلی برای رتبه‌بندی حاکمیت شرکتی در ایران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۳۰، ۱-۳۶.
- ۳- طیبی، سعید، سعیدی، پرویز، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین ساختار مالکیت، اندازه هیئت‌مدیره و ترکیب هیئت‌مدیره با عملکرد شرکت‌ها، دومین همایش ملی حسابداری، مدیریت و اقتصاد ایران، بندر گز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر گز، ۱۱-۱.
- ۴- مدرس، احمد، فعلی، مریم، (۱۳۹۰)، رابطه نظام راهبری شرکتی با ارزش شرکت، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۲۳، ۸۹-۱۰۶.
- ۵- مشایخی، بیتا، محمدآبادی، مهدی، (۱۳۹۰)، رابطه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی با کیفیت سود، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۳، شماره ۲ (۸)، ۱۷-۳۲.
- ۶- هاشمی، سید عباس، بکرانی، کیوان، (۱۳۹۰)، تأثیر ساختار مالکیت و نظام راهبری شرکتی بر تصمیمات ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری مالی، بهار ۱۳۹۰، دوره ۳، شماره ۹، ۱-۱۸.
- 7- Abdalrhman Alnabsha, Hussein A Abdou, Collins Gyakari Ntim, Ahmed Ahmed Elamer, (2018), Corporate Boards, Ownership Structures and Corporate Disclosures: Evidence from a Developing Country, Journal of Applied Accounting Research, <https://doi.org/10.1108/JAAR-01-2016-0001>
- 8- Hasan, A., Butt, S. (2009), Impact of Ownership Structure and Corporate Governance on Capital Structure of Pakistani Listed Companies, International Journal of Business and Management, Vol. 4, No.2
- 9- Satta, Giovanni and Parola, Francesco and Profumo, Giorgia and Penco, Lara (2015); Corporate governance and the quality of voluntary disclosure: Evidence from medium-sized listed firms, International Journal of Disclosure and Governance, 12(1), 144-166.
- 10- Yaseen Al-Janadi, Rashidah Abdul Rahman, Abdulsamad Alazzani, (2016), Does government ownership affect corporate governance and corporate disclosure? Evidence from Saudi Arabia, Managerial Auditing Journal, Vol. 31 Issue: 8/9, 871-890.